

Afgørelser – Reg. nr.: 01449.01

Fredningen vedrører: Lindved Å

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

14-12-1966

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET>

UDSKRIFT
AF
KENDELSESPROTOKOLLEN FOR
FREDNINGSNÆVNET FOR ODENSE
AMTSRÅDSKREDS

Onsdagen den 14. december 1966, kl. 16 afsagdes i sagen:

Nr. 117/1964

Fredning af Lindved Å m. v.

sålydende

K e n d e l s e :

I skrivelse af 17. marts 1964 til fredningsnævnet tiltrådte Danmarks Naturfredningsforening en af Nationalmuseets Mølleudvalg modtaget begæring af 27. februar 1964 om rejsning af fredningssag i følgende omfang:

Lindved Hovedgård med vandmølle:

Grænser: mod nordøst: hovedvej 9, mod sydøst: Volderslev Rende, mod sydvest: Jernbanen Odense-Svendborg og Lindved Skov, mod vest: Lindved Å + 4 m, mod nord: en linie i 30 m afstand fra Lindved Å.

Bestemmelser:

Bevoksning: Må kun fældes og nye træer kun plantes med de påtaleberettigedes samtykke. Undtagelse: to-årige vækster.

Bebyggelse: Nuværende bebyggelse må ikke ændres i det ydre eller nedrives uden tilladelse. Ny bebyggelse skal forelægges til godkendelse. Ny bebyggelse kan afvises, hvor den vil kunne virke skæmmende for den fredede bebyggelse.

2

Jordarbejder: Må ikke foretages uden tilladelse, bortset fra oprensning af mølledam og vandløb.

Brug: Der må ikke rejses master, boder & skure, der må ikke indrettes losseplads eller bilkirkegård eller haves skæmmende oplag. Camping kun med særlig tilladelse.

Vandstanden: skal holdes i kote 25.50, system GI (flodemål i h. t. regulativ) i det omfang vandmøllens forbrug og tilstrømningen tillader det. Sænkning tillades ved oprensning og under store snefald.

F o r t i l l ø b e t s k a l g æ l d e :

Grænser: I længderetningen: fra spang (nu fjernet) mellem matr. nr. 16^a/42^a Højby by & sogn og 1^a Bramstrup Hovedgård, Lyndelse sogn, til jernbane Odense-Svendborg (hvor Lindved Å er kommet ind i området behandlet ovenfor). I bredden: 4 m på hver side af vandløbets midtlinie.

På ø v e r s t e del fra spanget til vejen Lindved-Volderslev ligger vandløbet i det væsentlige over terræn.

På n e d e r s t e del fra vejen til banen ligger vandløbet nedgravet som en kanal.

På den n e d e r s t e del ønskes sikret færdselsret for offentligheden til fods, dog kun på vandløbets venstre bred (på stykket mellem banen og Lindvedgård på højre bred).

På den ø v r e del er der i øjeblikket store problemer med at holde vandløbets banketter af tre årsager:

- 1) Kreaturer i løsdrift nedtræder de bløde banketter, så vandet bryder igennem.
- 2) Lodsejere gennemgraver banketterne for at "låne" vand til vanding. Der nedsættes blikplader til at lukke, men tøbrudsvandet bryder ofte igennem.
- 3) Hvor Lindved Å passerer Volderslev Rende (matr. nr. 10^a Volderslev/1^{cc} Lindved Hovedgård) ligger åen på en dæmning ca. 3 m over renden. Dels har dæmningen i årenes løb sat sig betydeligt og dels foregår der uautoriseret

"lån" af vand ved at en sluse trækkes efter behov. De omkringboende gartnere har vandindtagningsret fra renden såvel som fra åen (efter skæringen), og Mølleudvalget har ved det sidst afholdte landvæsenskommissionsmøde i en sådan sag protesteret mod at denne sluse står uaflåset - uden held.

Nationalmuseets Mølleudvalg foreslår følgende foranstaltninger til løsning af problemerne på de mest kritiske 1200 m af Lindved Å:

- a) Der etableres færdselsret for det offentlige til fods langs begge bredder mellem spanget og Lindved-Volderslevvejen.
- b) Udfør det 2 x 4 - 8 m brede åbælte hegnes til begge sider, så kreaturer ikke kan komme til åen.
- c) Det forbydes lodsejerne at gennemgrave dæmningerne.
- d) Hvorledes man oprindeligt har klaret krydsningen ved Volderslev Rende har man ingen sikker viden om, men man ved, at der f. ex. på Jerstrup - hvor højdeforskellen er meget mindre end her - og ved Elverdammen har været bækkasser. På Jerstrup blev denne erstattet af en jorddæmning i 1940'erne, og man kunne tænke sig noget tilsvarende her. Med anvendelsen af trykimprægneret træ skulle der ikke i dag være nogen betænkelighed ved at retablere en bækkasse, som vil være væsentlig lettere at holde ved lige, end den nuværende dæmning, og som fra et antikvarisk synspunkt vil være af stor betydning for anlægget som helhed. Rent praktisk vil bækkassen have den fordel, at man heri kan anbringe stigbord - aflåste - så man under oprensningsarbejder på den nederste del af vandløbet kan omdirigere åen til Renden. Endelig kan en del af bækkassen lægges i en sådan højde, at urimelige tømbrudsmængder kan sendes gennem Volderslevrenden, idet gennemløbene ved bæn efter Hedeselskabets beregninger ikke hver for sig kan tage den fulde tømbrudsmængde.

Oprrensning, hegning og etablering af bækkassen tænkes gennemført som beskæftigelsesforanstaltning, idet Nationalmuseets Mølleudvalg vil søge arbejdsministeriet om en bevilling hertil.

Med dette områdes hastige urbanisering finder Mølleudvalget, at det må blive af den største betydning for fremtidens bybefolkning, at man allerede nu sikrer dette enestående område, selv om færdselsretten i første omgang kun kommer til at tjene et rent teknisk formål.

I forbindelse med færdselsretten langs vandløbet ønskes retten udvidet på åens venstre bred ad en eksisterende sti gennem Langholm til Odense-Nørre Broby vejen (over matr. nr. 1^a Bramstrup Hovedgård, Lyndelse sogn) og på åens højre bred gennem Højby Skov (over matr. nr. 42^a m. fl. Højby by & sogn) til hovedvej A 9.

Til begrundelse af fredningspåstanden har Mølleudvalget nærmere henvist til følgende:

Efter begæring af den daværende ejer af Lindved Hovedgård traf nævnet ved kendelse af 29. december 1950 bestemmelse om fredning af det sydlige bassin af mølledammen ved Lindved Vandmølle og af en del af kastaniealleen langs Lindved Å syd for vandmøllen indtil åens underføring under hovedvej 9. Kendelsen blev lyst den 13. januar 1951 på matr. nr. 1 a og 1 d Lindved Hovedgård, Stenløse sogn. Den 15. marts 1962 blev på matr. nr. 1 a lyst sålydende deklARATION:

"Til sikring af den kulturhistoriske værdi, som Lindved Mølle repræsenterer, begærer undertegnede ejer af matr. nr. 1^a af Lindved Hovedgård, Stenløse sogn, for mig og efterfølgende ejere følgende bestemmelser tinglyst på ejendommen og de matr. nr. e, hvori den måtte blive delt:

- 1) Ejeren er pligtig til at holde vand i mølledammen i det omfang, som er fastsat i Naturfredningskendelse, tinglyst den 13. januar 1951.
- 2) Der må hverken foretages ydre eller indre bygningsændringer paa vandmøllen uden de paataleberettigedes samtykke. Dette gælder ogsaa vandmøllens mekaniske dele, saasom sluser, vandhjul, kvarne, aksler, gearhjul m. v. Enhver vedligeholdelse, hvorved gammelt erstattes med nyt i samme materiale og i samme maal, kan dog frit udføres. Det skal i denne forbindelse understreges,

5

at fredningen gælder de oprindelige forhold, hvor møllen var forsynet med vandhjul, som vist paa vedhæftede tegninger. Det er Nationalmuseets agt at føre vandmøllen tilbage til denne skikkelse saa snart, der kan fremskaffes midler hertil.

3)Ejerne kan ikke modsætte sig, at de paataleberettigede bringer møllen tilbage til den oprindelige tilstand med vandhjul samt eventuelt andre forsvundne elementer.

4)Grundlaget for nærværende deklaration er opmaalingstegninger, udført i 1944. En kopi heraf vedhæftes deklarationen.

5)Naar vandmøllen paany er sat i driftfærdig stand med vandhjul, skal ejeren så vidt muligt selv benytte den, men dersom vandmøllen ikke har været i drift i over eet aar, kan Nationalmuseet overtage driften for et tidsrum af mindst 5 aar.

6)De beboelsesrum, som findes i vandmøllebygningen, skal brugsmæssigt høre til møllen saaledes, at den, som til enhver tid driver møllen, ogsaa har dispositionsret til beboelsen af møllen.

7)Vandmøllen maa ikke bruges til mølledriften uvedkommende oplag. Beboelsesrummene kan dog, dersom de ikke anvendes til bolig for en møller, anvendes til museum eller lignende, efter nærmere aftale mellem ejeren og de paataleberettigede. Møllens gennemkørsel maa ikke anvendes til garage for motorkøretøjer, traktorer eller lignende af hensyn til brandfaren.

8)Naar der ikke er folk paa møllen, skal den holdes laast. Der skal mellem ejeren og de paataleberettigede kunne træffes aftale om offentlig adgang, men ejeren kan dog begrænse adgangen til de perioder, hvor møllen er i drift og der er mandskab paa møllen samt til de perioder, hvor de paataleberettigede tager ansvaret for forevisningen. Opkræves der entre ved forevisningen, skal 75% heraf gaa til møllens vedligeholdelse.

9)Ejeren paalægges ikke efter denne deklaration vedligeholdelsespligt for tilløbskanalen og ej heller pligt til oprensning af mølledammen.

10) De paataleberettigede har naarsomhelst adgang til møllen og dens omgivelser for at kontrollere, om denne deklarations bestemmelser overholdes.

11) paataleberettigede med hensyn til denne deklarations bestemmelser er Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 12, København K.

Odense By's Museer, Odense.

Naturfredningsnævnet for Odense Amtsrådsreds, Odense.

- hver for sig eller alle i forening.

Denne deklaration begæres tinglyst forud for al pantegæld"

Udvalget har videre anført, at tilløbet til møllen foregår gennem Lindved Å, i hvis løb indgår en ca. 2,5 km lang kanal, der sine steder ligger op til 3 m over det omgivende terræn og andre steder er nedgravet i dette. Da hele dette anlæg i forbindelse med vandmøllen og de smukke landbrugsbygninger samt i ganske særlig grad hovedbygningen udgør et kulturhistorisk monument af høj karat har Mølleudvalget fundet rejsning af fredningssag nødvendig.

Sagen er forhandlet i fællesmøder mellem fredningsnævnet og landværns-kommissionen for Odense amtsrådskreds. Der er herunder opnået enighed mellem alle interesserede om, at sagens kulturhistoriske sigte langt overvejer de rekreative aspekter, idet adgang for offentligheden m. v. først får egentlig aktualitet med en på længere sigt forventet yderligere urbanisering af området, der er beliggende i byudviklingsområdet for Odense-egnen.

Med skrivelse af 31. august 1966 har Mølleudvalget fremsendt et rids, hvoraf fremgår at vandløbet på en strækning af ca. 850 m vest for underføringen under hovedvejen samt på en strækning af ca. 250 m nordøst for underføringen har en bundbredde på mere end 4 meter. Hovedparten af den førstnævnte strækning ligger i øvrigt - tillige med en væsentlig del af matr. nr. 1 a - mindre end 100 m fra hovedvejen. Idet der under disse omstændigheder - i alt fald indtil videre - skønnes at være tilstrækkeligt grundlag for i givet fald at gribe ind over for uønsket byggeri i medfør af natur-

11
forud for al pantegæld på de under A og B nævnte matr. nr.

Påtaleretten tilkommer Nationalmuseet og Fredningsnævnet for Odense
Amtsrådskreds i forening.

Tinglyste servitutter og byrder respekteres.

Edren

Arne Nielsen

Hans Øjvind Hansen

L. P. Hansen

12

Bundkoter for Lindved Aa paa strækningen mellem Bramstrup og Lindved Møller.
 Ref. punkt: Jernbanebro ST 25 85.

		F.M. -			
ST:	v. grøft	Lindved Aa:	h. grøft:	KOTER:system G.I.	
0.45 ‰	400	25.82 m	25.18 m	25.82 m	
	500	25.57 m	25.13 m	25.57 m	
	600	25.32 m	25.09 m	25.32 m	
	700	25.07 m	25.04 m	25.07 m	
	800	24.81 m	25.00 m	24.81 m	
	900	24.56 m	24.95 m	24.56 m	
	1000	24.31 m	24.91 m	24.31 m	
	1100	24.07 m	24.86 m - 25.86	24.07 m	WEIR CROWN: 25.76m
	1200	23.84 m	24.84 m	21.26 m	
	1300	23.61 m	24.83 m		
0.16 ‰	1400	23.38 m	24.81 m		
	1500	23.25 m	24.80 m		
	1600		24.78 m		
	1700		24.76 m		
	1800		24.75 m		
	1900		24.73 m		
	2000		24.72 m		
	2100		24.70 m		
	2200		24.68 m		
	2300		24.67 m		
	2400		24.65 m		
	2500		24.64 m		
2600		24.62 m			
2700		24.60 m			
2800		24.59 m			
2900		24.57 m			
3000		24.56 m			
3100		24.54 m			
3200		24.52 m			
3300		24.51 m			
3342		24.50 m - 25.50		WEIR CROWN: 25.31m x)	

Mølle dam

Stuvningskote for 190 er bundkote + 1.00 m. Krone er bundkote + 1.15 m.

x) forudsat bredde af overløb på 10 m. Dette skal kunne ændres, når vandmøllen er istandsat, evt. ved udvidelse af overløb, resp. pasning af stigbord.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Odense amts-
rådskreds, den 20, december 1966.

P.W.V.
Edrén
Edrén

Lyst 20 januar 1967.

KORT>

At denne kort-genpart er nøjagtig genpart af det originale kort vedrørende ejendommen(e)

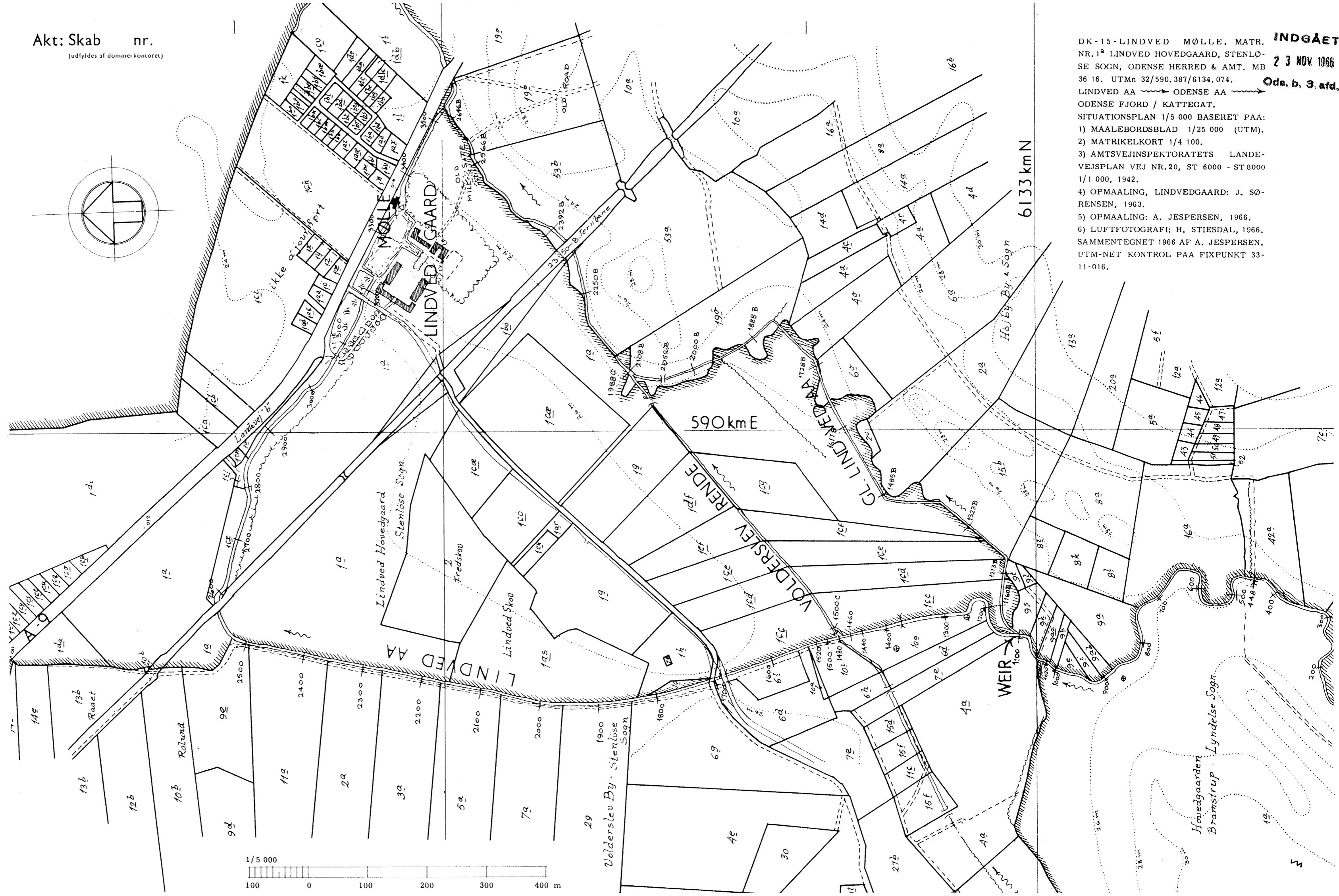
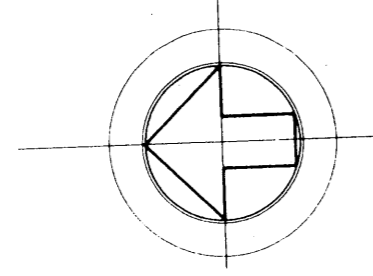
mu. nr. AREALER VED LINDVED AA, A'JOURFØRT 11.11.1966
at testes herved. Navn: *Anden Jepsen*

Justitsministeriets genpartkalkuleret. Til kort.

Bestillings-
formular
Y-3 fløj

Jensen & Kjeldskov A S.

Akt: Skab nr.
(udfyldes af dommerkontoret)

DK-15-LINDVED MØLLE. MATR. **INDGÅET**
NR. 1^a LINDVED HOVEDGAARD, STENLØSE SOGN, ODENSE HERRED & AMT. MB **23 NOV 1966**
36 16. UTMn 32/590.387/6134.074. **Oda. b. 3. afd.**
LINDVED AA → ODENSE AA →
ODENSE FJORD / KATTEGAT.
SITUATIONSPLAN 1/5 000 BASERET PAA:
1) MAALBORDSBLAD 1/25 000 (UTM).
2) MATRIKELKORT 1/4 100.
3) AMTSVEJINSPEKTORATETS LANDEVEJSPLAN VEJ NR.20, ST 6000 - ST 8000 1/1 000, 1942.
4) OPMAALING, LINDVEDGAARD: J. SØRENSEN, 1963.
5) OPMAALING: A. JESPERSEN, 1966.
6) LUTFOTOGRAFI: H. STIESDAL, 1966.
SAMMENTEGNET 1966 AF A. JESPERSEN.
UTM-NET KONTROL PAA FIXPUNKT 33-11-016.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 01449.01

Dispensationer i perioden: 12-02-1987

Skov- og Naturstyrelsen
Amaliegade 13
1256 København K.

Dato: 12.02.87

J. nr.: 618/45-1/86

Vedr. regulering af Lindved Å.

Fredningsnævnet for Fyns Amts Nordlige Fredningskreds har den 31. januar 1986 bestemt, at et projekt til regulering af Lindved Å ikke kan tillades ved dispensation fra fredningsnævnets kendelse af 14. december 1966 om fredning af Lindved Å m.v., men forudsætter behandling i medfør af naturfredningslovens § 34 a, idet projektet indebærer en ændring af fredningskendelsen.

Denne afgørelse har Skov- og Naturstyrelsen påklaget til Overfredningsnævnet med påstand om, at fredningsnævnets afgørelse af 31. januar 1986 ophæves, idet fredningsnævnets stillingtagen til projektet ikke er fornøden eller subsidiært, at der meddeles fornøden dispensation fra den oprindelige kendelse.

Ved fredningskendelsen af 19. december 1966 fik Nationalmuseet som ejer af Lindved Gård og Mølle tilladelse til at istandsætte digekronerne og i fornødent omfang at regulere åbredderne og åbunden på en nærmere angiven strækning af Lindved Å. Formålet med de tilladte foranstaltninger var at sikre Lindved Å's forløb og at modvirke oversvømmelser af tilstødende arealer.

Ved en senere landvæsenskommissionskendelse forpligtedes Nationalmuseet i medfør af vandløbsloven til at gennemføre projektet. Ved kendelse af 4. februar 1981 fra Overlandvæsenskommissionen blev det tillige fastslået, at vedligeholdelsen af digerne langs Lindved Å påhvilede Nationalmuseet.

Det oprindeligt påtænkte og af fredningsnævnet tilladte reguleringsprojekt er aldrig blevet udført.

Der er nu blevet udarbejdet et nyt projekt, som går ud på en forlægning af Lindved Å (oprindelig en kanal anlagt til vandforsyning af mølledammen) til Gammel Lindved Å. Projektet medfører, at hoveddelen af vandføringen sker ad Gl. Lindved Å, og at der kun føres en mindre mængde vand gennem Lindved Å (kanalen), hvorved man undgår tilbagevendende oversvømmelser langs Lindved Å. Gl. Lindved Å vil blive udvidet i bredden, og opgravet jord spredes over de tilstødende arealer. Der vil ske en omklassificering af åerne, således at Gl. Lindved Å bliver et amtsvandløb og Lindved Å et privat vandløb, hvis vedligeholdelse påhviler Nationalmuseet.

Fyns Amtskommune har udtalt, at projektet tilgodeser både de kulturhistoriske interesser omkring Lindved Mølle og de biologiske/recipientmæssige interesser, som er knyttet til en så fri passage for vandløbsfaunaen som muligt, og har tilkendegivet, at amtsrådet vil godkende projektet i medfør af naturfredningslovens § 43 og i medfør af vandløbslovens § 17, så snart der foreligger en endelig afgørelse om, at projektet kan gennemføres uden dispensation fra fredningskendelsen af 1966, eller der foreligger eventuel fornøden tilladelse.

Skov- og Naturstyrelsen har efter aftale med kammeradvokaten, som repræsenterer Nationalmuseet, påklaget fredningsafgørelsen, som styrelsen finder forkert. Skov- og Naturstyrelsen har ikke iøvrigt interesser at varetage i sagen ud over, at vandløbet tjener som forsyning af den bygningsfredede Lindved Mølle, som dog ikke er funktionsdygtig, og at det anlagte vandløb overvejes fredet som fortidsminde, jfr. naturfredningslovens § 48, stk. 1, pkt. 2.

Skov- og Naturstyrelsen har navnlig lagt følgende synspunkter til grund for sin påklage af fredningsnævnets afgørelse:

- 1) Kendelsen af 14. december 1966 indeholder ret for Nationalmuseet, men ikke pligt, til regulering af vandløbet - den fastslår altså ikke en særlig fredet tilstand for vandløbet.
- 2) Kendelsen pålægger lodsejerne pligter til indhegning m.v., som dog er afhængig af, at Nationalmuseet udnytter sin ret til istandsættelse.
- 3) Kendelsen indeholder færdselsret for Nationalmuseet og fredningsnævnet. Bestemmelsen er formentlig overflødig.

- 4) Kendelsen forbyder adgang - både offentlighedens og lodsejerens - til arealer, der er indhegnet i medfør af 2.
- 5) Kendelsen angiver som udtrykkelig forudsætning, at Nationalmuseet ikke pålægges fremtidig vedligeholdelse.

Ingen af de 5 punkter er nogensinde opfyldt efter deres indhold.

Ved landvæsenskommissionskendelse af 3. maj 1976, som er stadfæstet ved overlandvæsenskommissionskendelse af 4. februar 1981, blev Nationalmuseet pålagt vedligeholdelsespligten for vandløbet.

Hermed må man konstatere, at fredningsnævnets udtrykkelige forudsætning er bristet, og da fredningen ikke indeholder pligter for nogen (lodsejernes pligt er afhængig af, at Nationalmuseet udnytter sin ret), må hele kendelsen efter styrelsens opfattelse savne retsvirkninger.

Hvis man alligevel må antage, at kendelsen har retsvirkninger efter sit indhold, bliver det et spørgsmål, om det nu omhandlede anlæg strider mod nogen af bestemmelserne.

De eneste bestemmelser, der her kan komme på tale, er bestemmelserne om, at Nationalmuseet har ret til at omprofilere den strækning, der umiddelbart berøres af det nye anlæg. Da det nye anlæg imidlertid er foreslået af Nationalmuseet, er det klart, at Nationalmuseet ikke ønsker at udøve sin ret i henhold til fredningskendelsen fra 1966. Dette fremgår iøvrigt af, at museet kun i yderst ringe omfang har udført reguleringsarbejder i medfør af kendelsen.

Det nye anlæg vil heller ikke stride mod formålet med fredningsbestemmelserne i kendelsen fra 1966, idet anlægget tilsigter at give en stabil strøm i den strækning af Lindved Å, som kendelsen vedrører.

Der kan således efter styrelsens opfattelse ikke peges på fredningsbestemmelser, som tilsidesættes ved udførelsen af det nye anlæg, og der kan heller ikke peges på fredningsmæssige problemer i sagen, som ikke fuldt ud løses ved behandlingen efter vandløbslovens bestemmelser.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Fredningsnævnets kendelse af 14. december 1966 om fredning af Lindved Å m.v. må forstås således, at den hjemler en ret - men ingen pligt - for Nationalmuseet til at foretage en nærmere bestemt istandsættelse og regulering af Lindved

Å. Denne ret er efter det oplyste aldrig blevet udnyttet af Nationalmuseet, og kendelsen har som følge deraf ikke haft nogen retsvirkninger.

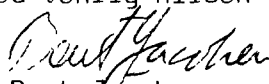
Det reguleringsprojekt, der nu ønskes gennemført i stedet for det oprindeligt tilladte, omfatter bortset fra ubetydelige ændringer en helt anden vandløbsstrækning, nemlig Gl. Lindved Å - Volderslev Rende. Formålet med det nye projekt er ligesom med det oprindelige projekt at sikre en stabil vandføring, herunder til mølledammen, og at modvirke oversvømmelser af arealerne langs med Lindved Å.

Det nye reguleringsprojekt strider derfor ikke mod kendelsen af 14. december 1966 og kræver ikke iøvrigt nogen dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnets afgørelse af 16. januar 1986 ophæves derfor.

I sagens behandling har deltaget samtlige 10 medlemmer af Overfredningsnævnet. Afgørelsen er enstemmig.

Med venlig hilsen

Bent Jacobsen
viceformand